

Факультет дошкільної освіти
Кафедра теорії і методики дошкільної освіти

Педагогічний патронат в системі дошкільної освіти

2022-2023 н.р.

Для студентів спеціальності 012 Дошкільна освіта

Освітньо-професійна програма на основі освіти бакалавра, спеціаліста.

Викладачі: к.пед.н., доц. Гордій Н.М.

Email: hordei1960@gmail.com

Кількість часу на вивчення

Лекцій	8
Практичних занять	12
Самостійна робота студента	70
Форма контролю	3

Пропонований курс «**Педагогічний патронат в системі дошкільної освіти**» складається з 2 частин. Наукові дослідження дали змогу оновити зміст програми і визначити адекватні форми, методи, засоби задля його засвоєння. Оскільки основний акцент у реалізації програми зміщено з пасивного сприйняття на творче перетворення інформації, важливо переорієнтувати практичні заняття у джерело знань, використовуючи якнайчастіше логічні методи і прийоми навчання: зіставлення, порівняння, узагальнення, класифікацію, аналіз, синтез, аналогію, індукцію, дедукцію, дослідження, доведення, пошук тощо, що дасть змогу майбутньому фахівцеві моделювати результативну вербальну взаємодію в межах академічної комунікації відповідно до культурних норм суспільного життя. Соціально-педагогічні дослідження умов сімейного виховання, а також практика роботи закладів дошкільної освіти переконливо доводять, що батькам необхідна допомога держави, спеціалістів-педагогів, спрямована на підвищення їхньої педагогічної культури, на створення в сім'ї та дошкільному закладі розвивального середовища, яке сприяло б емоційному збагаченню дитини, її морально-духовному становленню з особливими освітніми потребами (ООП).

Сучасні тенденції контактної діяльності з сім'єю визначають необхідність переходу закладу дошкільної освіти на нову парадигму, яка складає нову «керівну філософію», в основі якої лежить мотиваційно-системний підхід і особистісно-орієнтовані цілі його здійснення: орієнтація на дитину, її потреби; створення в закладі дошкільної освіти умов, що забезпечують розвиток особистості дитини; поєднання суспільної та сімейної життєвих

сфер; зміна структури і змісту навчально-виховного процесу; залучення батьків до педагогічного процесу.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Педагогічний патронат в системі дошкільної освіти» є формування практичних умінь та навичок проводити комплексну підтримку дітей дошкільного віку з особливими освітніми потребами та здійснювати їх психолого-педагогічний супровід в умовах ЗДО.

У ході вивчення дисципліни «Педагогічний патронат в системі дошкільної освіти» стоять такі **завдання**:

ознайомити здобувачів другого (магістерського) рівня спеціальності 012 Дошкільна освіта:

із нормативними та теоретичними засадами супроводу дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному просторі ЗДО;

ознайомити з організаційними засадами утворення та функціонування інклюзивно-ресурсних центрів (ІРЦ);

оволодіння знаннями і вміннями проведення комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дітей дошкільного віку;

оволодіння вміння з надання корекційно-розвиткових послуг дітям з ООП в умовах ЗДО.

У результаті вивчення дисципліни здобувачі повинні **знати**:

міжнародні та національні стандарти прав людини з особливими освітніми потребами на освіту;

категорії дітей з ООП, медичний і соціальний підходи до розуміння їх проблем;

статус, принципи і підхід у діяльності ІРЦ, їх посадові обов'язки, етичні вимоги до їх діяльності;

склад та завдання команди психолого-педагогічного супроводу дитини у закладі дошкільної освіти;

принципи моделювання та укладання ІПР;

форми командної підтримки фахівцями ІРЦ, види наставництва;

форми співпраці ІРЦ з батьками дітей з ООП.

Здобувачі повинні **уміти**: проводити комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини, укладати ІПР, заповнювати відповідну документацію; застосувати адаптацію освітніх програм розвитку та організацію розвивального середовища закладу. здійснювати оцінку ігрової діяльності, сенсорного та мовленнєвого розвитку дитини; здійснювати оцінку фізичного розвитку дитини; здійснювати дослідження проблемної поведінки дитини; організувати корекційно-розвивальну роботу; здійснювати психолого-педагогічний супровід дітей різних категорій з ООП у ЗДО; проводити кваліфіковану просвітницько-консультативну роботу серед педагогічних працівників і батьків; планувати освітній процес в закладах освіти з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей дошкільного віку з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо ефективності проведеної роботи; проєктувати педагогічні заходи із залученням фахівців суміжних галузей, батьків, громадських діячів для

реалізації завдань всебічного розвитку дітей; здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне педагогічне спілкування з дітьми та особистісно-соціально зорієнтоване спілкування з батьками; збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини.

Навчальний матеріал курсу розподілено на три модулі, в межах кожного визначено навчальні теми.

Змістовий модуль 1. Державна система соціальної підтримки сім'ї.

Змістовий модуль 2. Модель соціально-педагогічної роботи з сім'ями.

Змістовий модуль 3. Організація та психолого-педагогічний супровід дітей різних категорій з ООП в умовах сім'ї.

Програма охоплює такі складові: розподіл навчального часу за видами занять і формами навчання, зміст програми, теми практичних занять, форми самостійної роботи, перелік рекомендованої літератури, форми підсумкового контролю, засоби діагностики успішності навчання.

Курс для студентів магістратури розрахований на

90 годин: 8 годин лекцій, 12 годин практичних, 70 годин самостійної роботи – для студентів денної форми навчання. Вивчення курсу закінчується екзаменом.

90 годин: 4 годин лекцій, 4 годин практичних, 82 години самостійної роботи – для студентів заочної форми навчання. Вивчення курсу закінчується екзаменом.

Міждисциплінарні зв'язки: Вивчення курсу «Педагогічний патронат і системі дошкільної освіти» здійснюється у тісному зв'язку з іншими навчальними дисциплінами.

У результаті вивчення курсу студент набуває *загальні і фахові компетентності:*

Загальні компетентності:

1. КЗ-2. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
2. КЗ-4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
3. КЗ-6. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
4. КЗ-8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Фахові компетентності:

1. КС-1. Здатність організовувати освітній процес у закладах дошкільної освіти з використанням сучасних засобів, методів, прийомів, технологій.
2. КС-2. Здатність здійснювати методичний супровід освітньої діяльності закладу дошкільної освіти.
3. КС-3. Здатність до психолого-педагогічного керівництва особистісним розвитком дітей раннього, дошкільного та молодшого шкільного віку, зокрема, дітей з особливими освітніми потребами.
4. КС-5. Здатність створювати та впроваджувати в практику наукові розробки, спрямовані на підвищення якості освітньої діяльності та освітнього середовища в системі дошкільної освіти.

5. КС-6. Здатність здійснювати просвітницьку діяльність з метою підвищення психолого-педагогічної компетентності вихователів, батьків, громадськості.

6. КС-7. Здатність до організації співпраці закладу дошкільної освіти та початкової школи з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців до партнерства з батьками.

7. КС-9. Здатність до самоосвіти, самовдосконалення, самореалізації в професійній діяльності та до конкурентної спроможності на ринку праці.

8. КС-10. Здатність ефективно діяти, розв'язуючи складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах у процесі формування ключових компетентностей здобувачів початкової освіти та реалізації змісту освітніхгалузей, визначених Державним стандартом початкової освіти.

Організація навчання

Види занять. Лекція з елементами бесіди передбачає безпосередній контакт викладача з аудиторією. Із метою активізації пізнавальної діяльності студенти відповідають на запитання за темою заняття, беруть участь у вирішенні проблемних ситуацій, в обговоренні дискусійних питань, що не лише сприяє осмисленню й усвідомленню теоретичного матеріалу тематичної лекції, а й розвиває мисленнєво-мовленнєву діяльність майбутніх фахівців.

Практичне заняття передбачає детальний розгляд здобувачами окремих теоретичних положень курсу та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання відповідно до сформованих завдань. Перелік тем практичної роботи визначається робочою навчальною програмою дисципліни. Практичне заняття включає: проведення попереднього контролю знань, умінь і навичок здобувачем; постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю здобувачів, - розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання. Оцінки, отримані здобувачем за окремі практичні заняття, зараховуються під час виставлення підсумкової оцінки з навчальної дисципліни.

Самостійна робота (СРС) – це самостійна діяльність-учіння здобувача, яку викладач планує разом зі здобувачем, але виконує її здобувач за завданнями та під методичним керівництвом і контролем викладача. Зміст самостійної роботи за темами визначається робочою програмою навчальної дисципліни та містить завдання різного типу: від реферування першоджерел, підготовки повідомлень, виконання завдань різного характеру (написання конспектів занять, розробка мовленнєвих вправ, добір ігор, картин, іграшок тощо), творчих завдань – моделювання аудіовізуальних матеріалів, виступ-презентація тощо. Самостійна робота передбачає виконання індивідуальних завдань, які накопичуються у робочому портфолію з дисципліни.

Організаційні та навчальні обов'язки здобувачів:

- Відвідувати лекції, практичні та лабораторні заняття.
- Виконувати практичні завдання, передбачені в планах практичних і лабораторних занять.

- Брати участь у практичних заняттях під час обговорення теоретичних питань, виконання колективних та індивідуальних завдань, тестування тощо.
- Аргументовано відстоювати власну думку з теми заняття, якщо вона не збігається з думкою викладача.
- Самостійно оволодівати теоретичним матеріалом окремих тем або питань за рекомендованою літературою, складати конспекти, таблиці, схеми, виконувати завдання різного рівня.
- Виконувати завдання тематичного контролю, брати участь у підсумковому тестуванні.
- У разі потреби отримувати додаткові консультації викладача за змістом навчальної дисципліни.
- У випадку незгоди з отриманою оцінкою мати право на перезарахування тем.
- Вчасно складати відповідні теми.
- Дотримуватися правил техніки безпеки й охорони праці.

Штрафні міри

- Перескладання пропущеного заняття або незадовільної оцінки за певну тему в позаурочний час.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Теми лекцій	
1	Державна система соціальної підтримки сім'ї.
2	Модель соціально-педагогічної роботи з сім'ями.
3	Технологізація соціально-педагогічної роботи з сім'ями.
4	Організація та психолого-педагогічний супровід дітей різних категорій з ООП в умовах сім'ї.
Теми практичних занять	
1	Тема. Державна система соціальної підтримки сім'ї. Література Основна: [3], [4], [5], [8].
2	Тема. Сім'я як об'єкт державної системи соціально-педагогічної підтримки. Література Основна: [1], [4], [7], [8]. Додаткова: [2], [4].
3	Тема. Технологізація соціально-педагогічної роботи з сім'ями. Основна: [2], [3], [5], [6], [7]. Додаткова: [1], [2], [5], [6], [9].

4	<p>Тема. Моделювання індивідуальної програми розвитку дошкільника з особливими освітніми потребами.</p> <p>Література</p> <p>Основна:[1], [5], [7], [8]. Додаткова: [2], [4],[11], [12].</p>
5	<p>Організація та психолого-педагогічний супровід дітей різних категорій з ООП в умовах сім'ї та ЗДО.</p> <p>Література</p> <p>Основна:[2], [5], [6], [5], [8]. Додаткова: [2], [7].</p>
6	<p>Психолого-педагогічний супровід дітей з ООП у закладах дошкільної освіти.</p> <p>Література</p> <p>Основна:[2], [5], [6], [8]. Додаткова: [8], [9].</p>

Зміст самостійної роботи за темами визначається робочою програмою навчальної дисципліни. Зокрема, самостійна робота студентів передбачає:

- 1) анотування та реферування наукових джерел фахового спрямування;
- 2) моделювання й підготовка наукових текстів усної та письмової форм.

Питання до заліку з дисципліни

«Педагогічний патронат в системі дошкільної освіти»

1. Правові документи про здійснення соціально-педагогічного патронату.
2. Основні функції соціально-педагогічного патронату.
3. Етапи діяльності соціальних педагогів, їх складові у роботі з дітьми та їх сім'ями.
4. Форми роботи соціальних педагогів з сім'єю.
5. Функціональні компоненти соціального патронажу.
6. Класифікація видів соціально-педагогічного патронажу.
7. Поняття «соціально-педагогічний супровід сім'ї»?.
8. Технологія педагогічного супроводу дитини.
9. Трактують поняття «соціально-педагогічний патронат сім'ї».
10. Патронатний вихователь та як ним стати.
11. Обов'язки патронатного вихователя.
12. Розкрити порядок створення патронатної сім'ї.
13. Відхилення в поведінці дитини як соціально-педагогічна проблема.
14. Обдарованість як відхиленість від норми.
15. Типологія соціально-педагогічних норм і відхилень.
16. Соціально-педагогічні проблеми сімей.
17. Соціально-педагогічна підтримка дітей в багатодітній сім'ї.
18. Технології соціально-педагогічної роботи з сім'ями.
19. Напрями та форми педагогічної роботи з сім'ями, які опинилися у складних життєвих обставинах.
20. Функції соціального педагога, який працює з прийомними сім'ями.
21. Поняття батьківства та батьківської позиції. Стили батьківства.

22. Характеристика видів відхилень у здоров'ї дітей. Типологія інвалідності.
23. Різновиди соціальних методів, які використовуються в соціально-педагогічній діяльності.

Рекомендована література

Основна

1. Інклюзивний ресурсний центр: досвід проекту. Під заг. ред. Софій Н. З., Київ:ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. 76 с.
2. Капська А.Й., Пеша І.В. Технології соціально-педагогічної роботи з сім'ями. Київ: видавничий Дім «Слово», 2015. 328 с.
3. Колупасва А. А. Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі: навчально-методичний посібник. Харків: Ранок, 2019. 304 с.
4. Корпанець Н.М. Моделювання індивідуальної програми розвитку дошкільника з ООП. Київ, 2018. 56 с.
5. Міжнародні документи зі сфери інклюзивної освіти. Методичні матеріали. Укладач: Софій Н. З. Проект «Інклюзивна освіта: крок за кроком», 2015. 18с.
6. Нагорна О.Б. Особливості корекційно-виховної роботи з дітьми з ООП: навчально-методичний посібник. Рівне, 2016. 141с.
7. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навчально-методичний посібник. За заг. ред. М.А. Порошенко та ін. Київ: 2018. 252 с.
8. Про здійснення соціально-педагогічного патронату /Лист Міністерства освіти і науки України від 17.12.2008 р. №1/9- 811.

Додаткова

1. Порошенко М.А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. Київ: ТОВ «Агенство «Україна» , 2019. 300с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvne-navchannya/posibniki/inklyuziyavnz.pdf>
2. Психологічний супровід інклюзивної освіти. / автор. кол. за заг. ред. А. Г. Обухівська. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2017. 92 с.
3. Чернобой Е. Огляд ролі асистентів учителів у канадських школах. Досвід провінцій Манітоба, Нова Шотландія та Альберта : посіб. Київ : Паливода А. В., 2012. 32 с.

Інформаційні ресурси

4. Деякі питання створення ресурсних центрів підтримки інклюзивної освіти та інклюзивно-ресурсних центрів : Постанова Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 №617 URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/617-2018%D0%BF>
6. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015
7. Комітет з прав осіб з особливими освітніми потребами ООН :
8. Інклюзивна освіта / Нормативноправове забезпечення/Конвенція_ООН_про_права_осіб_з_інвалідністю_2016.pdf
9. Конвенція про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти від 14.12.1960 URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_174
10. Про дошкільну освіту: Закон України від 11.07.2001 №2628-III URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14>
11. Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.07.2017 №545 URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/545-2017-%D0%BF>
12. Про затвердження Примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти: Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.06.2018 №609. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/prozatverdzhennya-primirnogo-polozhennya-prokomandu-psihologopedagogichnogo-suprovodu-ditini-z-soblivimi-osvitnimi-potrebami-vzakladizagalnoyi-serednoyi-ta-doshkilnoyi-osviti> .

